

UCHWAŁA Nr XXXI/348/17

Rady Miejskiej w Pisz
z dnia 27 stycznia 2017

**w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2016 r.,poz.446, 1579 i 1948), art. 110 ust.10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016r., poz.930,1583,1948 i 2174 oraz z 2017 r. poz. 38) oraz art. 2 pkt 2, art. 6 ust.1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r., poz. 1390)

Rada Miejska w Pisz uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017- 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pisz.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Lech Borak

Załącznik do Uchwały
Nr XXXI/348/17
Rady Miejskiej w Pisz
z dnia 27 stycznia 2017 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2017 – 2020**

I. WPROWADZENIE

Uchwalenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy to zadanie wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem strategicznym programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar w rodzinie oraz zwiększanie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

1. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2017 – 2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznych mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.),
- ustawę z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487).

Program jest spójny z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pisz na lata 2014 -2020
- Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Pisz-

Opracowanie Programu poprzedzone zostało rozpoznaniem skali zjawiska przemocy w Gminie Pisz przygotowanym na podstawie danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny na przestrzeni lat 2014-2016, w ramach realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Pisz na lata 2014-2016.

II. DEFINICJA PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 listopada 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która pojęcie przemocy definiuje jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działania naruszające prawo lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym. Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie są to:

- **intencjonalność** – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
- **dysproporcja sił** – brak równowagi sił w rodzinie – jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę;
- **naruszanie godności i praw** – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie,
- **powodowanie cierpienia i szkód** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

- **przemoc fizyczna** – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnienia, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni).
- **przemoc psychiczna** – agresywne zachowania, które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból i cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczenie kontaktu z innymi osobami).

wbrew woli współmałżonka (m. in. Odbieranie zarabianych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).

- **przemoc seksualna** - wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia im udzielanie pomocy.
- **zaniedbania** - ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Rodzaje przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie, przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz zastosował przemoc wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Osoby zajmujące się zawodowo przemocą w rodzinie obserwują, że przemoc powtarza się w charakterystycznym schemacie zwanym cyklem przemocy.

Żaden człowiek nie powinien i nie może być narażony na przemoc w rodzinie. Dlatego też stanowi to ogromne wyzwanie dla służb i instytucji zainteresowanych losem osób zagrożonych przemocą lub już jej doświadczających oraz zaspokojeniem potrzeb i praw tych osób. Duże znaczenie w przypadku zagrożenia przemocą mają przede wszystkim działania profilaktyczne, które zaszczerpię odpowiednio wcześniej dają szansę na uniknięcie głębokiego kryzysu w rodzinie.

III. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY PISZ

Analiza danych sprawozdawczych z realizacji Programu w latach 2014-2016

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie. Diagnoza została przeprowadzona na podstawie danych przedstawionych w sprawozdaniach z realizacji zadań w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Pisz za lata 2014-2016. Jednoznaczne określenie skali przemocy w rodzinie jest trudne ponieważ dane zgromadzone przez instytucje i podmioty, które w swojej działalności mają bezpośredni lub pośredni kontakt z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie (organizacje pozarządowe, ośrodki pomocy społecznej, sądy, policja, prokuratury, komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki wsparcia) stosują różne formy typologii i klasyfikacji danych.

Trudno jednoznacznie określić liczbę ofiar przemocy, które w wielu przypadkach nie składają zawiadomienia o przestępstwie z różnych powodów m.in. obawy przed sprawcą, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, chęci zapomnienia

powstrzymujące przed składaniem zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy w rodzinie pozostaje nieujawniona.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem społecznym towarzyszącym ludziom od początku istnienia instytucji rodziny. Na przestrzeni lat różna była akceptowalność tego zjawiska, natomiast nie ma wątpliwości, że przemoc dotyka zwykle osoby najsłabsze, tj. dzieci, kobiety, a także osoby starsze bądź niepełnosprawne.

Tabela 1. Procedura Niebieskiej Karty na terenie Gminy Pisz.

L.p.	Procedura „Niebieska Karta”	2014	2015	2016
1	Liczba wpływu „Niebieskich Kart”	141	151	162
2	Liczba posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
3	Liczba posiedzeń Grup Roboczych	43	38	40
4	Liczba omawianych spraw na Grupach Roboczych	326	379	454
5	Liczba rodzin, które z tytułu przemocy otrzymały pomoc finansową	7/27 os.	11/43os.	9/37os.
6	Kampanie społeczne	1	1	1
7	Osoby dotknięte zjawiskiem przemocy: - mężczyźni	19	24	26
8	- kobiety	66	88	76
9	- dzieci	1	7	10
10	Wnioski do prokuratury w przedmiocie przeprowadzenia postępowania na podstawie art. 207 kk	15	20	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Pisz

Zgromadzony materiał pozwala zaobserwować, że w omawianym okresie wzrasta liczba wpływu „Niebieskich Kart”. Świadczyć to może o tym, jak duża jest potrzeba wsparcia, poradnictwa i zintensyfikowania oddziaływań w środowiskach uwikłanych w sytuację przemocy w rodzinie, jak również wpływać z faktu coraz większej złożoności rozwiązywanych problemów i interdyscyplinarnego charakteru podejmowanych działań.

Grupy robocze powoływane są w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie. Podejmują działania zarówno w stosunku do osób doświadczających przemocy, jak i osób stosujących przemoc. Najczęściej sprawcy nie identyfikują się z problemem, nie dostrzegają potrzeby zmiany swojej postawy, unikają ingerencji służb w sferę swojej prywatności, nie poczuwają się do odpowiedzialności

Z przeprowadzonej analizy „Niebieskich Kart” wynika, że najczęściej stosowaną formą przemocy jest przemoc psychiczna w stosunku do kobiet. Warto również wskazać, iż odpowiednio w latach 2014, 2015 i 2016 zauważalny jest wzrost tego rodzaju przemocy. Kolejną formą przemocy jest przemoc fizyczna. Należy również zauważyć, iż coraz częściej zjawisko przemocy dotyczy dzieci. Najrzadziej ujawnianą formą przemocy jest przemoc seksualna. Można przypuszczać, że główną barierą w ujawnianiu tej formy przemocy jest wstyd osób krzywdzonych.

Tabela 2

L.p.	Przemoc w rodzinie	2014	2015	2016
1	Sprawcy przemocy domowej pod wpływem alkoholu	137	100	116
2	Liczba zatrzymanych sprawców przemocy	97	77	87
3	Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy	207	151	157
4	Liczba postępowań dotyczących znęcania się nad rodziną	42	33	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Pisz

Tabela 3

L.p.		2014	2015	2016
1	Ilość wniosków celem rozpoczęcia procedury zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu	90	61	73
2	Ilość osób wezwanych na Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Pisz	264	173	209
3	Liczba wniosków o sądowe zobowiązanie do leczenia odwykowego	15	10	16
4	Ilość osób skierowanych do Poradni Terapii Uzależnień na konsultacje	70	47	63
5	Ilość osób przyjętych w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie	99	87	107

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Profilaktyki i Terapii w Pisz

IV. ADRESACI PROGRAMU:

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Pisz głównie skierowany jest do:

1. Ofiar przemocy w rodzinie:

- dzieci,
- współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
- osoby starsze,
- osoby niepełnosprawne.

2. Sprawców przemocy w rodzinie.

3. Przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą.

4. Społeczności lokalnej.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz tworzenie profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwięzianych w przemoc oraz ochrony ofiar przemocy.

Cele szczegółowe programu:

I. Koordynacja działań pomocowych realizatorów programu.

Zadanie 1:

Kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy.

Cel realizacji zadania:

Szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb.

Sposób realizacji:

- Kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- Przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- Kierowanie ofiar i sprawców przemocy do odpowiednich specjalistów
- Monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi,
- Zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,

- Analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku leczenia odwykowego składanych do GKRPA w związku z nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy;
- Występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zadanie 2:

Rozwijanie działalności Punktu - Konsultacyjnego dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie.

Cel realizacji zadania:

Wsparcie prawne i psychologiczne dla ofiar przemocy i osób uzależnionych

Sposób realizacji:

- Udzielanie wsparcia emocjonalnego
- Udzielanie wsparcia psychologicznego i prawnego
- Prowadzenie działań informacyjno – konsultacyjnych oraz terapeutycznych dotyczących spraw związanych z rozwiązywaniem problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- Gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy terapeutyczno – korekcyjne wobec sprawców przemocy.

II. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego.

Zadanie 1:

Przygotowywanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.

Cele realizacji zadania:

Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy domowej.

Sposób realizacji:

- Rozpowszechnianie Programów Profilaktycznych,
- Propagowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich, zapobieganie złym zachowaniom,
- Umieszczenie informacji na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta oraz w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Komendzie Powiatowej

- Rozpowszechnianie broszur i ulotek informacyjno-edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy,
- Publikowanie na stronie internetowej Gminy Pisz i MGOPS informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej,
- Udział w ogólnopolskich kampaniach.

Zadanie 2:

Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością.

Cel realizacji zadania.

Nabywanie umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją.

Sposób realizacji zadania wobec wybranych grup:

1. Dzieci i młodzież:

- Promowanie zajęć edukacyjno – wychowawczych w szkołach i świetlicach środowiskowych,
- Realizacja szkolnych programów profilaktyki przemocy,
- Wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji

2. Dorośli:

- Konsultacje z terapeutą,
- Terapia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- Uczestnictwo w spotkaniach grupy AA oraz grupy terapeutycznej

III. Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie.

Zadanie 1:

Udział osób i grup zawodowych w specjalistycznych szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Cel realizacji zadania

- Podniesienie poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy,
- Profesjonalne przygotowanie poszczególnych grup do realizacji działań pomocowych,

Sposób realizacji zadania:

V. REALIZATORZY PROGRAMU

- Urząd Miasta i Gminy w Pisz,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pisz,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Pisz,
- Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Pisz,
- Poradnia Terapii Uzależnień w Pisz,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pisz,
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie w Pisz,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Pisz,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Pisz,
- Komenda Powiatowa Policji w Pisz,
- Placówki Opieki Zdrowotnej,
- Placówki Oświatowe Gminy Pisz,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz,
- Sąd Rejonowy w Pisz.
- Inne podmioty

VI. MONITOROWANIE

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Na bieżąco sprawowany będzie nadzór nad realizacją programu i podejmowaniem niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, są środki własne Gminy oraz pozyskane dotacje celowe na realizację zadania z tego zakresu zarówno przez Gminę, jak też przez realizatorów i partnerów Programu.

Przewodniczący Rady

Lech Borak

